

Crna Gora

Uprava za bezbjednost hrane, veterinu
i fitosanitarne poslove

Adresa: Serdara Jola Piletića br.26,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 201 945
fax: +382 20 201 946
www.ubh.gov.me

Broj:002-310/25- 5445

Datum: 8. avgust 2025.godine

Preporuke o smanjenju prisutnosti dioksina, furana i PCB-s u hrani za životinje i hrani

Zakonom o bezbjednosti hrane (Sl. list CG", br. 57/2015) propisani se uslovi za bezbjednost hrane i hrane za životinje, obaveze i odgovornosti subjekata u poslovanju hranom i hranom za životinje, uključujući i tradicionalne proizvode, kao i druga pitanja od značaja za bezbjednost hrane i hrane za životinje, radi zaštite života i zdravlja ljudi, životne sredine, potrošača i efikasnog funkcionisanja tržišta.

Ovim zakonom definisana su opšta i posebna načela bezbjednosti hrane od kojih je jedno od važnijih i načelo *Predostrožnosti koje glasi:*

Bezbjednost hrane treba da se zasniva na načelu pouzdanog, naučno utemeljenog i efikasnog sprovođenja postupaka i preduzimanja mjera u oblasti bezbjednosti hrane, primjerenih zahtjevima zaštite života i zdravlja ljudi.

Ukoliko se na osnovu dostupnih informacija utvrdi moguće štetno djelovanje hrane ako postoje naučne nedoumice, preduzimaju se privremene mjere upravljanja rizikom potrebne za obezbjeđenje visokog nivoa zaštite zdravlja, do pribavljanja pouzdanijih naučnih informacija potrebnih za sveobuhvatnu procjenu rizika.

Mjere moraju biti primjerene riziku, njima se ne smije ograničavati trgovina u mjeri većoj od potrebne za obezbjeđivanje efikasne zaštite zdravlja ljudi, vodeći računa o tehničkoj i ekonomskoj izvodljivosti i opravdanim razlozima, a preispituju se u razumnom vremenskom roku u zavisnosti od vrste utvrđenog rizika i vrste naučnih podataka potrebnih za razjašnjenje naučnih nedoumica i sprovođenja sveobuhvatne procjene rizika.

Službene kontrole sprovode se korišćenjem odgovarajućih kontrolnih metoda i tehnika i to: inspekcija, monitoring, nadzor, verifikacija (provjera), revizija, uzimanje uzoraka i laboratorijska ispitivanja. Monitoring je sistematsko sprovođenje niza planiranih aktivnosti i ispitivanja u cilju dobijanja opšteg pregleda stanja, sprovođenja propisa o hrani i hrani za životinje, zdravlju i dobrobiti životinja. Praćenje bezbjednosti hrane i hrane za životinje u skladu sa ovim zakonom, zakonom o veterinarstvu i zakonom o sredstvima za ishranu i zaštitu bilja vrši Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove (u daljem tekstu: Uprava) na osnovu programa monitoringa: mikrobioloških opasnosti; kontaminenata, nedozvoljenih supstanci i drugih opasnosti u hrani i hrani za životinje.

Programe izmonitoringa donosi Ministarstvo poljoprivrede, šumarstvai vodoprivrede a sredstva za sprovođenje programa iz stava 1 ovog člana obezbjeđuju se u budžetu Crne Gore.

Službene kontrole sprovode se redovno, sa odgovarajućom učestalošću i bez prethodne najave, osim u slučaju sprovođenja revizije. Službene kontrole sprovode se u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije hrane ili hrane za životinje i na životinjama i proizvodima životinjskog porijekla i pri uvozu hrane. Službene kontrole hrane i hrane za životinje, vrše se na isti način u slučaju izvoza, prilikom stavljanja na tržište na teritoriji Crne Gore i prilikom uvoza u Crnu Goru.

Uzorci uzeti prilikom sprovođenja službenih kontrola dostavljaju se ovlašćenoj laboratoriji (u daljem tekstu: službena laboratorija) radi laboratorijskog ispitivanja

Službena kontrola (official control) je svaki oblik kontrole koju sprovode nadležni organi, radi utvrđivanja usaglašenosti sa propisima o hrani i hrani za životinje, zdravlju životinja i bilja i dobrobiti životinja;

Neusaglašenost je neispunjavanje propisanih zahtjeva za hranu ili hranu za životinje, zdravlje i dobrobit životinja;

Uzimanje uzoraka za laboratorijsko ispitivanje je uzimanje hrane ili hrane za životinje, kako bi se laboratorijskim ispitivanjem potvrdila usaglašenost sa zahtjevima utvrđenim propisima o hrani i hrani za životinje i zdravlju životinja.

Uzimajući u obzir činjenicu da je Crna Gora veliki uvoznik hrane i hrane za životinje opravdano je pojačati nadzor ove grupe kontaminanata kroz službenu kontrolu i monitoring a naročito pošiljki porijeklom iz trećih zemalja, za koje se ne može garantovati usaglašenost na osnovu raspoloživih podataka o prisutnosti kako bi se obezbijedilo da se na tržište Crne Gore stavlja samo hrana i hrana za životinje koja je su u skladu sa nacionalnim i EU zahtjevima u odnosu na ovu grupu kontaminanata.

U nastavku je

Konsolidovani tekst preporuka Komisije broj 2013/711/eu od 3. decembra 2013. o smanjenju prisutnosti dioksina, furana i PCB-s u hrani i hrani za životinje sa izmjenama Preporuka Komisije broj 2014/663/EU od 11. septembra 2014. o izmjeni priloga Preporuke 2013/711/EU

1. Države članice trebale bi, shodno svojoj proizvodnji, upotrebi i potrošnji, nasumično pratiti prisutnost dioksina, dioksinima sličnih PCB-s i PCB-s koji nijesu slični dioksinima.
2. Osim praćenja iz tačke 1., države članice trebale bi posebno pratiti prisutnost dioksina, dioksinima sličnih PCB-s i PCB-s koji nijesu slični dioksinima u sljedećim proizvodima:
  - (a) jajima iz slobodnog uzgoja i jajima iz ekološkog uzgoja;
  - (b) jangjećoj i ovčjoj jetri;
  - (c) kineskom raku (*Eriocheir sinensis*), u pogledu:
    - i. mišićnog mesa iz klijesta (zasebno);
    - ii. crvenog mesa (zasebno);
    - iii. ukupnog proizvoda (obračunom kojim se uzimaju u obzir količine utvrđene u mišićnom mesu iz klijesta i crvenom mesu i njihov relativan odnos);
  - (d) sušenom začinskom bilju (u hrani za životinje i hrani);
  - (e) glini koja se prodaje kao dodatak ishrani.
3. U slučaju neusaglašenosti sa odredbama Direktive 2002/32/EZ i Regulative (EZ) br. 1831/2003 i u slučajevima u kojima se utvrde količine dioksina i/ili dioksinima sličnih PCB-s više od pragova za pokretanje postupka navedenih u Prilogu ove Preporuke u pogledu hrane i u Prilogu II. Direktive 2002/32/EZ u pogledu hrane za životinje, države članice će u saradnji sa subjektima:
  - (a) pokrenuti istragu radi utvrđivanja izvora kontaminacije;

- (b) preduzeti mjere radi smanjenja ili uklanjanja izvora kontaminacije.
4. Države članice trebale bi Evropskoj agenciji za bezbjednost hrane (EFSA) dostaviti sve podatke o prisutnosti dioksina, dioksinima sličnih PCB-si PCB-skoji nijesu slični dioksinima u hrani za životinje i hrani. Države članice trebale bi obavijestiti Komisiju i druge države članice o svojim nalazima, rezultatima svojih istraga i preduzetim mjerama za smanjenje ili uklanjanje izvora kontaminacije.

Ovom s Preporukom zamjenjuje se Preporuka 2011/516/EU.

PRILOG

Za potrebe ovog Priloga primjenjuju se sljedeće definicije:

- (a) Dioksini furani (WHO-TEQ) je zbir poliklorovanih dibenzo-para-dioksina (PCDD) i polihlorovanih dibenzofurana (PCDF), izražen u ekvivalentima toksičnosti Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) upotrebljavajući faktore ekvivalentne toksičnosti (WHO-TEF);
- (b) Dioksinima slični PCBs (WHO-TEQ) je zbir polihlorovanih bifenila (PCB), izražen u ekvivalentima toksičnosti WHO-a upotrebljavajući WHO-TEF;
- (c) WHO-TEF je faktor ekvivalentne toksičnosti Svjetske zdravstvene organizacije za ocjenu opasnosti za ljude na osnovu zaključaka sa stručnog zasijedanja Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) – Međunarodni program za sigurnost hemikalija (IPCS) održanog u Ženevi u junu 2005. (Martin van den Berg i dr., The 2005 World Health Organization Re-evaluation of Human and Mammalian Toxic Equivalency Factors for Dioxins and Dioxin-like Compounds. Toxicological Sciences 93(2), 223-241 (2006)).

HRANA	PRAG ZA POKRETANJE POSTUPKA ZA DIOKSINE + FURANE (WHO-TEQ) ⁽¹⁾	PRAG ZA POKRETANJE POSTUPKA ZA DIOKSINIMA SLIČNE PCB-s (WHO-TEQ) ⁽¹⁾
Meso i proizvodi od mesa (osim jestivih iznutrica) ⁽²⁾ sledećih životinja		
— goveda i ovaca	1,75 pg/g masti ⁽³⁾	1,75 pg/g masti ⁽³⁾
— živine	1,25 pg/g masti ⁽³⁾	0,75 pg/g masti ⁽³⁾
— svinja	0,75 pg/g masti ⁽³⁾	0,50 pg/g masti ⁽³⁾
Miješane masti	1,00 pg/g masti ⁽³⁾	0,75 pg/g masti ⁽³⁾
Mišićno meso riba i proizvoda ribarstva iz uzgoja	1,50 pg/g mokre težine	2,50 pg/g mokre težine
Sirovo mlijeko ⁽²⁾ i mliječni proizvodi ⁽²⁾ , uključujući mliječnu mast	1,75 pg/g masti ⁽³⁾	2,00 pg/g masti ⁽³⁾
Kokošija jaja i proizvodi od jaja ⁽²⁾	1,75 pg/g masti ⁽³⁾	1,75 pg/g masti ⁽³⁾
Glina kao dodatak ishrani	0,50 pg/g mokre težine	0,50 pg/g mokre težine

Žitarice i sjeme uljarica	0,50 pg/g mokre težine	0,35 pg/g mokre težine
Voće i povrće (uključujući svježe začinsko bilje) ⁽⁴⁾	0,30 pg/g mokre težine	0,10 pg/g mokre težine

(¹) Gornje granice koncentracije: gornje granice koncentracije izračunavaju se pod pretpostavkom da su sve vrijednosti različitih kongenera ispod granice kvantifikacije jednake granici kvantifikacije.

(²) Hrana navedena u ovoj kategoriji kako je određeno u Regulativi (EZ) br. 853/2004 Evropskog parlamenta i Vijeća od 29. marta 2004. o utvrđivanju određenih higijenskih pravila za hranu životinjskog porijekla (SL L 139, 30.4.2004., str. 55.).

(³) Pragovi za pokretanje postupka ne primjenjuju se na prehrambene proizvode koji sadrže < 2 % masti.

(⁴) Na sušeno voće i sušeno povrće (uključujući sušeno začinsko bilje) primjenjuje se član 2. Regulative (EZ) br. 1881/2006. Za sušeno začinsko bilje potrebno je uzeti u obzir faktor koncentracije 7 zbog sušenja.

Napomena: Regulative (EZ) br. 1881/2006 je stavljena van snage i zamijenjena Regulativom Komisije (EU) 2023/915 od 25.marta 2023.godine o maksimalno dozvoljenim količinama određenih kontaminanata u hrani i o stavljanju van snage Regulative (EZ) br. 1881/2006;

Donošenjem ovog dokumenta stavlja se van snage Preporuka Uprave za bezbjednost hrane , veterinu i fitosanitarne poslove Broj: 001-32/2017 -0101-493 od 15.jula 2017.godine.

Obrađivač: Biljana Blečić, pomoćnica direktora, Sektor za bezbjednost hrane

DIREKTOR

Vladimir Đaković